

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту постанови Кабінету Міністрів України
«Деякі питання проведення аеромедичної евакуації»

1. Мета

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання проведення аеромедичної евакуації» (далі — проєкт постанови) розроблено з метою врегулювання механізму організації та проведення аеромедичної евакуації пацієнтів повітряними суднами Державної служби України з надзвичайних ситуацій, а також транспортування органів, призначених для трансплантації, у випадках, коли швидкість транспортування має критичне значення для збереження життя та здоров'я пацієнта або можливості проведення трансплантації.

Проект постанови спрямований на забезпечення своєчасного доступу пацієнтів до необхідної медичної та/або реабілітаційної допомоги, у тому числі у випадках направлення на лікування за кордон, а також на створення чіткого порядку взаємодії між Міністерством охорони здоров'я України, державним закладом «Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Міністерства охорони здоров'я України», Державною службою України з надзвичайних ситуацій, закладами охорони здоров'я, суб'єктами сектору безпеки і оборони та спеціалізованою державною установою «Український центр трансплант-координації».

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

На сьогодні в Україні існує потреба в нормативному врегулюванні порядку залучення повітряних суден ДСНС для транспортування пацієнтів, які потребують медичного супроводу, а також органів, призначених для трансплантації, у випадках, коли наземне транспортування є надмірно тривалим, ускладненим об'єктивними обставинами або може призвести до погіршення стану пацієнта.

Особливої актуальності це питання набуває в умовах повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України, коли значна кількість поранених, травмованих і постраждалих осіб потребують швидкого транспортування до закладів охорони здоров'я, здатних надати високоспеціалізовану медичну допомогу. Зокрема, йдеться про пацієнтів із тяжкими травмами, пораненнями, опіками, ураженнями магістральних судин, тяжкими черепно-мозковими травмами, політравмою, а також іншими критичними станами, за яких час до отримання спеціалізованої допомоги має вирішальне значення.

Крім того, чинні механізми медичної евакуації потребують доповнення повітряним компонентом у випадках направлення пацієнтів на лікування за кордон, коли необхідно забезпечити транспортування до визначеного закладу охорони здоров'я, аеропорту, аеродрому, вертодрому, злітно-посадкового

майданчика, пункту передачі пацієнта або іншого узгодженого місця для подальшого транспортування.

Окремого врегулювання потребує транспортування донорських органів, зокрема серця, печінки та легень, оскільки час транспортування анатомічних матеріалів має критичне значення для можливості проведення трансплантації та результатів лікування реципієнта. Відсутність чіткого порядку залучення повітряних суден ДСНС до таких завдань може ускладнювати своєчасну організацію транспортування органів та медичних працівників, залучених до трансплантації.

Проект постанови також спрямований на усунення невизначеності щодо розподілу повноважень між учасниками процесу, зокрема щодо ініціювання аеромедичної евакуації, прийняття рішення, організації медичного супроводу, залучення повітряного судна, зміни маршруту під час польоту, взаємодії з органами управління повітряним рухом та відшкодування витрат, пов'язаних із виконанням завдань аеромедичної евакуації.

Водночас необхідно врахувати, що постановою Кабінету Міністрів України від 17 березня 2021 р. № 262 «Деякі питання створення єдиного аеромедичного простору» було започатковано експериментальний проєкт щодо створення єдиного аеромедичного простору. Реалізація зазначеного експериментального проєкту продемонструвала позитивні практичні результати та підтвердила доцільність використання повітряних суден для забезпечення своєчасного доступу пацієнтів у невідкладних станах до необхідної медичної допомоги. Разом з тим повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України унеможливила завершення експериментального проєкту в повному обсязі та потребує формування оновленого, сталого і нормативно визначеного механізму проведення аеромедичної евакуації з урахуванням умов воєнного стану, потреб системи екстреної медичної допомоги, медичної евакуації осіб із складових сил оборони та сил безпеки, а також транспортування органів, призначених для трансплантації.

Реалізація проєкту постанови також потребує внесення змін до окремих актів Кабінету Міністрів України, які регулюють питання медичної евакуації та направлення постраждалих на лікування. Зокрема, зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2022 р. № 411 «Про забезпечення організації направлення осіб із складових сил оборони та сил безпеки, постраждалих у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на лікування за кордон» спрямовані на забезпечення можливості використання повітряних суден ДСНС під час транспортування таких осіб до визначеного аеропорту, аеродрому, вертодрому, злітно-посадкового майданчика, пункту передачі пацієнта або іншого узгодженого місця для подальшого направлення на лікування за кордон. Це забезпечить безперервність маршруту медичної евакуації та своєчасне доставлення пацієнтів до місця міжнародного медичного транспортування.

Прийняття проєкту постанови дозволить сформувати єдиний, прозорий і практично застосовний механізм організації аеромедичної евакуації та транспортування органів для трансплантації повітряними суднами ДСНС.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом постанови передбачається затвердження Порядку проведення аеромедичної евакуації повітряними суднами ДСНС, а також внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України з метою нормативного врегулювання механізму залучення повітряних суден ДСНС до транспортування пацієнтів і органів, призначених для трансплантації.

Проєктом акта визначаються:

порядок ініціювання аеромедичної евакуації пацієнтів закладами охорони здоров'я, медичними підрозділами сектору безпеки і оборони, а також порядок ініціювання транспортування органів спеціалізованою державною установою «Український центр трансплант-координації»;

функції державного закладу «Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Міністерства охорони здоров'я України» щодо оцінки підстав для евакуації, визначення потреби у медичному супроводі, погодження приймаючого закладу охорони здоров'я, взаємодії з ДСНС та організації вильоту;

повноваження ДСНС щодо надання повітряного судна, забезпечення екіпажу, оцінки технічної можливості виконання польоту, метеорологічних і безпекових умов;

особливості проведення аеромедичної евакуації пацієнтів, у тому числі осіб із складових сил оборони та сил безпеки, які направляються на лікування за кордон;

особливості транспортування донорських серця, печінки та легень, а також медичних працівників і обладнання, необхідних для виконання завдань, пов'язаних із трансплантацією;

порядок медичного супроводу пацієнта під час аеромедичної евакуації, зміни маршруту у разі погіршення стану пацієнта та прийняття рішень під час виконання польоту;

порядок використання повітряного простору, аеродромів, вертодромів, злітно-посадкових майданчиків та іншої необхідної інфраструктури;

механізм відшкодування витрат, пов'язаних із виконанням завдань аеромедичної евакуації, а також можливість використання залишку коштів Центру, отриманих за медичні послуги з прицільної медичної евакуації, для забезпечення аеромедичної евакуації та транспортування органів для трансплантації.

Крім того, проєктом акта передбачається узгодження відповідних положень із механізмами прицільної медичної евакуації та Програмою медичних гарантій на 2026 рік.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти:

Конституція України;

Основи законодавства України про охорону здоров'я;

Повітряний кодекс України;

Закон України «Про екстрену медичну допомогу»;

Закон України «Про національну безпеку України»;

Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині»;

Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»;

постанова Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 954 «Про затвердження Положення про використання повітряного простору України»;

постанова Кабінету Міністрів України від 17 березня 2021 р. № 262 «Деякі питання створення єдиного аеромедичного простору»;

постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2022 р. № 411 «Про забезпечення організації направлення осіб із складових сил оборони та сил безпеки, постраждалих у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на лікування за кордон»;

постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. № 637 «Деякі питання проведення прицільної медичної евакуації осіб із складових сектору безпеки і оборони, які отримали поранення, травми, захворювання у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України»;

постанова Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2025 р. № 1808 «Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2026 році»;

Порядок спільних дій сил цивільного захисту та закладів охорони здоров'я під час здійснення аеромедичної евакуації повітряними суднами Державної служби України з надзвичайних ситуацій, затвердженого наказом МВС, МОЗ від 16 серпня 2018 р. № 677/1503, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30 жовтня 2018 р. за № 1232/32684;

Порядок організації та проведення аеромедичної евакуації повітряними суднами Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Національної гвардії України та Державної прикордонної служби України, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України 19 лютого 2018 р. № 119, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 12 березня 2018 р. за № 285/31737.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту постанови не потребує додаткового фінансування з державного та/або місцевих бюджетів. Реалізація проекту постанови буде здійснюватися за рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті за КПКВК 2308060 «Реалізація програми державних гарантій медичного

обслуговування населення». Фінансово-економічні розрахунки додаються.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект постанови потребує проведення процедури публічних консультацій.

Проект постанови не стосується питань соціально-трудової сфери, функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тому не потребує погодження із уповноваженими представниками всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідними органами місцевого самоврядування, уповноваженими представниками всеукраїнських профспілок, їх об'єднаннями та всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців, Урядовим уповноваженим з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнськими громадськими організаціями осіб з інвалідністю, їх спілками, Уповноваженим із захисту державної мови.

Проект постанови не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, у зв'язку з чим на розгляд Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій не надсилався.

Проект постанови потребує погодження із Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством оборони України, Міністерством фінансів України, Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України, Національною службою здоров'я України, Державною авіаційною службою України, Державною регуляторною службою України, Міністерством цифрової трансформації України, Державною прикордонною службою України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Службою безпеки України, Міністерством розвитку громад та територій України.

Проект постанови потребує проведення правової експертизи в Міністерстві юстиції України.

Проект акта не спрямований на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, а отже не потребує проведення заходів щодо регуляторного впливу, передбачених Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»

7. Оцінка відповідності

Проект акта відповідає Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини.

У проекті акта відсутні положення, що:

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень,

пов'язаних з корупцією;

створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадської гендерно-правова експертизи не проводилися.

Проект потребує направлення до Національного агентства з питань запобігання корупції України для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

Проект постанови потребує направлення до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінетів Міністрів для проведення експертизи на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).

8. Прогноз результатів

Реалізація проекту постанови не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; на розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; на ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Реалізація проекту постанови матиме вплив на покращення стану здоров'я населення.

Вплив на ключові інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Пацієнти, які потребують медичного супроводу	Позитивний	Забезпечення можливості швидкого транспортування до закладу охорони здоров'я або пункту передачі для подальшого лікування, у тому числі за кордоном.
Особи із складових сил оборони та сил безпеки	Позитивний	Удосконалення механізму прицільної медичної евакуації шляхом можливості залучення повітряних суден ДСНС у випадках, коли це є медично доцільним та безпечним.

Заклади охорони здоров'я	Позитивний	Чітке визначення порядку ініціювання евакуації, передачі інформації, погодження приймаючого закладу та маршрутизації пацієнта.
Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф МОЗ	Позитивний	Закріплення координаційної ролі Центру у проведенні аеромедичної евакуації та взаємодії з ДСНС, ЗОЗ, УЦТК та іншими учасниками.
ДСНС	Позитивний	Визначення правових підстав, порядку залучення повітряних суден, ролі екіпажу, безпекових умов виконання польоту та механізму відшкодування витрат.
СДУ «Український центр трансплант-координації»	Позитивний	Врегулювання можливості ініціювання транспортування органів, призначених для трансплантації, повітряними суднами ДСНС.
Реципієнти органів	Позитивний	Підвищення шансів на своєчасне транспортування донорських органів і проведення трансплантації.
Держава	Позитивний	Формування єдиного механізму міжвідомчої взаємодії у сфері аеромедичної евакуації та транспортування органів для трансплантації.

Міністр охорони здоров'я України

«___» _____ 2026 року

Віктор ЛЯШКО